

'Het dialect is een taal met pech'

Gronings en Stellingwerfs zijn twee deeltjes uit de serie *Taal in stad en land*. De schrijvers, respectievelijk Siemon Reker en Henk Bloemhoff, schetsen een kleurig beeld van hun streektaal. Toch kun je niet vrolijk worden van de beide boekjes. Het aantal gebruikers van het Gronings en Stellingwerfs daalt gestaag. Misschien kan Jan Mulder uitkomst brengen.

Door Eric le Gras

Een jaar of vijftig geleden waren er nog sprekers van het Stellingwerfs, die er nooit bij hadden stilgestaan dat er wel eens mensen konden zijn, die een andere taal gebruiken. Tegenwoordig zijn er rond Wolvega en Steenwijk - Stienwiek beter gezegd steeds minder mensen die een zin als het typisch Stellingwerfer *Et waeter klaertert tegen de glaezen dat het daevert* nog vlot over de lippen krijgen. In het Gronings zie je hetzelfde.

Een onderzoek naar voornamen in Bedum wijst uit dat daar meer en meer Angeliques, Nathalies, Harrolts en Dennissen het levenslicht zien. Kleine Aalberts, Annechienes, Hendriktjes en Stoffers worden schaars. "Een dialect," stelt bijzonder hoogleraar Groninger taal en cultuur Siemon Reker dan ook, "is een taal met pech." Het Gronings is zo'n dialect, een taal die op de lange duur kansloos is tegen het geweld van een landelijke eenheidstaal zoals het Nederlands.

De Stellingwerfers, constateert functionaris Henk Bloemhoff, hebben grote waardering voor hun streektaal, maar ze gebruiken die taal steeds minder. Jammer? Ja, ongetwijfeld jammer. Reker en Bloemhoff maken duidelijk hoe rijk de talen zijn die zij beschrijven. Waarom schrijf je 'Wínsumer' met een enkele 'm' en krijgt 'Middelstummer' er twee? Waar ligt de taalgrens tussen het Stellingwerfer 'greun' en 'gruun'? Wat zijn de overeenkomsten tussen het Groninger en het Berlijnse dialect en wat zijn de bijzonderheden van de zinsbouw in het Stellingwerfs?

Tegelijkertijd schetsen de beide auteurs de historische achtergrond van hun streektaal. Bloemhoff vertelt over vrije boeren die er

Siemon Reker, bijzonder hoogleraar Groninger taal en cultuur: "Het Gronings is op de lange duur kansloos tegen een landelijke eenheidstaal als het Nederlands".

Foto DvhN/Wladimir van der Burgh.

hun eigen bestuur en rechtspraak op na hielden en in 1309 een kasteel van de bisschop van Utrecht belegerden. Zijn taalkaart van het Stellingwerfs maakt duidelijk dat die taal tot ver in Drenthe, van Bovensmilde tot even benoorden Havelte, gesproken wordt.

Reker kijkt in de toekomst van het Gronings. Echt optimistisch kan hij niet zijn, ook het aantal sprekers van het Gronings loopt terug. Als een liedje van Ede Staal vijftien jaar nadat het is uitgekomen via een omweg aandacht krijgt in een landelijk krant is hij daar

nog daar blij mee ook: "Zoiets overkomt de Groninger letterkunde werkelijk niet vaak."

Bloemhoff vindt dat Stellingwerfers die hun taal een warm hart toedragen, die taal ook volwaardig moeten gebruiken als ze hem willen laten overleven. Reker stelt zijn hoop op een *Bekende Groninger*. Misschien helpt het als Jan Mulder in het Gronings gaat schrijven. Wie wil weten hoe het er met het Drents voorstaat moet wachten. De Sdu, de uitgever van de streektaalserie, heeft een boekje over die taal nog op stapel staan. *Dubbel 1-10-02*